

Dopisi morajo biti frankirani, podpisani in opremljeni s štampiljko dotične organizacije.

Časopis prejemajo le člani strok. organizacij, ki so priključene Strok. komisiji za Slovenijo, in sicer brezplačno.

DELAVEC

STROKOVNI ČASOPIS

— Izhaja 15. v mesecu. —

Uredništvo in uprava:
Ljubljana, pošt. predal 290

Čekovni račun štev. 13.562

Telefon interurban št. 3478

Rokopisi se ne vračajo.

Državlјanska enakopravnost

Predstavnik naših sindikatov Bogdan Krekić je na letošnjem zasedanju mednarodnega urada za delo v Ženevi spregovoril lep, jednat in globoko utemeljen govor v prilog svobodnega delovanja strokovnih organizacij. Njegov govor je dobil tem večji pomen, ker ni govoril samo kot predstavnik jugoslovenskega delavstva, temveč je bil določen od celotne delavske delegacije, da kot njen govornik spregovori v imenu delavstva cellega sveta.

Ko se v celoti pridružujemo izvajanjem s. Krekića, bi hoteli podpreti njegove neovrgljive argumente še z našega lokalnega stališča in po dogodkih, ki se odigravajo zadnje čase okoli nas.

Ni dolgo tega (za binkošt), ko je imela cela vrsta zastopnikov naših strokovnih organizacij priliko prisostvovati raznim strokovnim kongresom naših bratskih organizacij na Čehoslovake. Tu je bila možnost vsaj bežno proučiti položaj, v katerem živi delavstvo v ČSR.

Kar najbolj pada človeku v oči, ko prestopi čehoslovško mejo, je neizmerna ljubezen do države, ki veje iz vsake geste in vsake besede češkega delavca, pa ga srečaš kjerkoli, pa naj bo katerekoli politične ali strokovne grupe.

Šele, ko si opomoreš od občudovanja te izredne topline in zavesti skupnosti k narodu in državi, zamoreš poiskati vzroke, zakaj je na Češkem delavstvo tako orijentirano in zakaj je marsikje drugače.

Zares, čehoslovška država je dala vsakemu svojemu državlјanu zavest, da je pred zakonom enak vsem drugim, pa bil to minister, bogataš ali siromak. Seveda ni zamogla država v tako kratkem času svojega obstoja in na tako eksponirani opoziciji, ki jo ima, zabrisati socialnih razlik med svojimi državlјani, uspelo ji pa je uvesti politično enakopravnost in s tem omogočiti socialno šibkejšim, uspešno prizadevanje, za izboljšanje svojega socialnega položaja.

Evolucija na celi črti!

Šele počasi smo se mogli uživati delegati iz ostalih držav Evrope, ki smo na kongresu prisostvovali, v ogromno moralno silo, ki si jo je zagotovila država s temi svojimi ukrepi. Šele tedaj smo si mogli tolmačiti solze v očeh slehernega čehoslovškega delavca, ki so nas spremili, ko smo nesli na grob Masaryka venec mednarodne delegacije.

Saj tudi mi, ki smo čitali Masarykove razprave, umemo visoko ceniti tega velikega mojstra demokracije in človečanstva. Toda tako gniljive ljubezni, kakor jo uživa ta mrtvi orjak duha, si pa nismo mogli predstavljati. Oči vseh navzočih čehoslovakov so bile rošne in govornik, predsednik Saveza fabriških delavcev Martinek, je moral sredi govora prekiniti od ganotja. Da, tu ni moglo govoriti samo o razmerju, prezident in državlјani, temveč oče in sinovi.

Ko smo si ogledovali bivše letno bivališče Masarykovo, smo imeli zopet priliko opazovati neverjetno pozornost, ki jo posveča češko ljudstvo vsemu, kar je prišlo v stik z rajnim prezidentom. Vse vedo, za katerim oknom je pisal, kje je bila njegova

spalnica in pod katerim drevesom sta vsak petek s sedanjim prezidentom dr. Benešem skupaj malicali.

Grob Masarykov — skromen — pokrit z navadno ruševino, na njem edini okrasek, — skromna svetilka, je postal simbol čehoslovškega ljudstva. Skromen slovaški kovač, ki se je po lastni sili duha, naučil čitati iz knjige življenja, se je povrnil v skromen grob, da še z njim, z njegovo skromnostjo upliva v plemenitem smislu na svoje žive rojake, na bodočo generacijo. S svojim življenjem je pa utemeljil državo, ki je v skromnih dvajsetih letih, tako izoblikovala svoje bitje, da je zagotovila slehernemu državlјanu občutek, da je pred zakonom z vsemi drugimi enakopraven. Njena usmerjenost mu obeta, da se bo enakopravnost dalje izoblikovala, da bo prešla iz političnih pravic tudi na gospodarske in da bodo nekoč čehoslovški državlјani tudi socialno enakopravni.

Šele po takem premišljanju razumeš napise, ki so jih nosili delavci v ogromnem sprevodu po Pragi ob priliki 60 letnice čehoslovške socialno demokratske stranke:

»Mi republike ne damo!«

»Republika je naša in mi smo njeni.«

Še značilnejši je napis, ki so ga nosili telovadci, ki prav zgovorno kaže, na kaj se je upirala sila ČSR tiste dni težke krize:

»Masarykovi sinovi — Beneševi vojaki!«

Toda besede so poceni, bi rekel nevernež. Videli smo pa tudi dejanja, ki najbolj zgovorno kažejo, s kako silo stoji delavstvo za svojo državo. Zadostoval bo kar en sam dokaz:

V obrambo svojih meja je tiste dni mobilizirala ČSR nekaj letnikov svojih rezervistov. Da je mobilizacija gladko potekla smo že slišali in je bilo tudi izven dvoma. Da so pa strokovno organizirani delavci sklenili po vseh tovarnah prispevati od svoje plače toliko, da sprejemajo tudi mobilizirani tovariši polno plačo, je pa dokaz, ne samo silne solidarnosti, temveč pripravljenost žrtvovati za državo več, kakor to sama zahteva.

To je plačilo delavstva za državljansko enakopravnost! Vse drugo se more slutiti, kaj pomeni za državno brambo, če je znala država pritegniti k sodelovanju vse industrijsko in obrtno delavstvo in nameščerstvo. Saj vemo, da se današnje vojne ne bi vodile z bridkim mečem. Odločevala bo tehnika: tanki, aeroplani, motorizirano topništvo, strojne puške. Za vse to pa je treba nekaj več, ko samo fantovsko navdušenje. Treba je znanja, prakse, ročnosti in tu prihaja v poštev v prvi vrsti industrijski delavec, profesionalist, ki ima vse življenje s tehniko opravka.

Delavstvo se svoje cene zaveda, če se je zavejo tudi državniki, potem je dotična država varna pred tujimi envazijami. ČSR vodi!

Če primerjamo sedaj ČSR s tistimi, ki strežejo tej državi po življenju, potem šele vidimo od kot taka samozavest pri Čehoslovakih. Kako so uredile fašistične države svoj odnos z industrijskim delavstvom in nameščerstvom? Kadar bo država v

Vprašanje svobode strokovne koalicije in mišljenja

Iz razprave na mednarodni konferenci dela v Ženevi.

V imenu delavskih zastopnikov na mednarodni konferenci dela je s. Bogdan Krekić govoril o vprašanju koaličijskega prava delavskih strokovnih organizacij ter povdaril, da je ta svoboda zajamčena z določbami XIII. dela mirovne pogodbe. S. Krekić je dokazal, da to svobodo zahtevajo razmere in da brez nje ni socialnega napredka in zdravega razvoja.

Vrazpravi so se oglasili ugledni udeleženci konference, med njimi tudi zastopniki Velike Britanije in Zedinjenih držav, od katerih tukaj nekatere navajamo.

Jugoslovanski minister Dragiša Cvetković je pripomnil k izvajanjem s. Krekića, da imamo v naši državi popolno svobodo glede delovanja strokovnih organizacij, ali vlada ne more dovoljevati, da se v strokovnih organizacijah politikuje ter da bo on prav kmalu potom svobodnih volitev oskrbel ugotovitev, katera strokovna grupacija je najmočnejša.

Na mnenje, da mora vlada vplivati na smer in duh strokovnih organizacij je odgovoril angleški minister dela Brown. Rekel je: Vezi, ki se na teh konferencah ustvarjajo, so neprecenljive vrednosti. Niso to samo vezi med predstavniki vlad, marveč se tu kot popolnoma enakopravni predstavniki nahajajo v skupnosti tudi predstavniki delodajalcev in delavcev. Znano je že, da se v Angliji polaga največja pažnja na čim intimnejše sodelovanje med svobodnimi delavskimi in delodajalskimi organizacijami. V Angliji smo mnenja, da naj se država ne vmešava v te svobodne odnose, marveč da svojo funkcijo omejuje le na najnujnejše posredovanje — če je potrebno. Kjerkoli se morejo delodajalci in delavci sami med seboj sporazumeti, se v njih posle ni treba vmešavati... Zakoni in sklepi te konference bodo imeli mnogo več življenjske sposobnosti, če bodo izhajali iz svobodnega sporazuma interesentov, delodajalcev in delavcev (potom njih organizacij).

V Veliki Britaniji se smatra svoboda strokovnega organiziranja kot sestavni del osebnosti svobode državlјanov in njih človeškega dostojanstva. Državi ni treba ovirati ustanavljanje svobodnih organizacij delavcev in delodajalcev, niti jih v tem z raznimi ukrepi preprečevati. V Veliki Britaniji se zakonodajalec naslanja na pomoč in sodelovanje svobodnih delodajalskih in delavskih organizacij. Vse zakone, ki jih mi sprejememo, predelamo prej v najpopolnejšem sodelovanju s temi svobodnimi organizacijami.

Zakonodajalec ne sme nastopati kot diktator — je rekel angleški minister dela Brown.

Ameriški minister dela gospa

stiski se bo pokazalo, če so ga uredile prav in dobro. Parade ne povejo nič. Strahovanje male oborožene klike nad neoboroženimi državlјani se vzdrži le v mirni dobi. V vojni so pa vsi državlјani oboroženi. Takrat je pa treba nekaj več, kakor samo, strah pred vladajočimi. Takrat je treba državljansko zavesti, ki se je s korobačem ne da privzgojiti.

Dober vojak mora čutiti, da brani svojo državljansko enakopravnost!

Obrov.

Perkins je izpopolnila pojasnilo angleškega kolege. Rekla je:

»Trojni značaj mednarodne organizacije dela je ono, kar je omogočilo demokratične oblike pogajanj in sporazumevanja med zainteresiranimi skupinami, delavci in delodajalci. Sodelovanje med svobodnimi organizacijami interesentov je tisto, ki je največ omogočilo, da je socialna politika v Zedinjenih državah napravila tako velik napredek. Vlada je šla vedno za tem, da se interesenti, brez vsakršnega nasilja od njene strani, sporazumejo sami.

»Naša ustava prepušča popolno svobodo sklepanja medsebojnih sporazumov glede delovnih odnosov. V ta namen je tudi zajamčena popolna svoboda koalicije. Organizacije delodajalcev in organizacije delavcev morajo biti popolnoma svobodne vseh vplivov od zunaj, če se želi, da bodo one faktor v interesu pravilnega gospodarskega in socialnega razvoja, kakršen mora biti.«

Francoski minister dela Ramadier je rekel: »Mednarodna organizacija dela se je mogla v dobi zadnjih let razviti v veliko in močno mednarodno organizacijo samo zaradi blagodejnega sodelovanja velikih demokracij, kar najbolj potrjuje slučaj pristopa ameriških Zedinjenih držav tej ustanovi. Če bi bila ta ustanova ogrožena, bi to obenem pomenilo, da je ogrožen tudi svetovni mir sam, kakor tudi gospodarska organizacija vseh civiliziranih dežel.«

Bivši minister dela na Ogrskem s. Payer je rekel: »Povsem je napačno mnenje, da naj se posamezni delavec pogaja s posameznim delodajalcem; kot poedinec je delavec slaboten; pravilno zastopati more biti le po svoji svobodni organizaciji. V XIII. oddelku mirovne pogodbe se govori o svobodi organiziranja. Na tej svobodi je ustvarjena ta organizacija. Toda ta svoboda mora obstojati tudi v vseh državah in ne samo tukaj v Ženevi. Besede bivšega angleškega ministra Edena, da ni treba dajati koncesij onim, ki kršijo pogodbe, bi morale veljati tudi tukaj. Samo oni so pravi predstavniki delavstva, ki izhajajo iz organizacij, ustanovljenih po svobodni volji interesentov. Bivši predsednik ene mednarodnih konferenc dela, Brown, po poklicu katoliški duhovnik, je rekel nekoč na tem kraju: »Delavsko življenje je mnogo izpremenjeno na bolje. Ali za vse, kar je delavec videl dobrega, se ima zahvaliti strokovnim organizacijam. Toda kljub temu se danes v nekaterih deželah, na žalost, postopa drugače proti svobodnim organizacijam... Preganja se jih in uničuje — neglede na to, da so prav delavci tisti, ki trpe največjo škodo.«

Predstavnik močne angleške Trade Union s. Hallsworth je rekel: »V gotovih vrstah se smatra, da bi bilo treba zamenjati nekatere osnove naše organizacije. Kdo mora misliti, da trojnost ni več sodobna. Vsako izpremembo v tej smeri bi smatrali delavci kot skrajno reakcionarno in z vsemi silami bi se ji uprli. Mi smo globoko prepričani o trajni vrednosti demokracije, o svobodi koalicije. Vse poizkuse, ki bi hoteli v sestavi te organizacije kršiti svobodo in avtonomijo skupin, bomo odločno pobijali z vsemi močmi.«

Predstavnik ameriških strokovnih organizacij s. Vat je rekel: »Mi v Ameriki težimo za tem, da rešujemo gospodarska vprašanja, toda da pri tem ne kršimo našo osebno svobodo in demokracijo. Pri nas velja staro, dedno pravo, da vsak državljani svobodno pove svoje misli, da v svobodi glasuje in da v svobodi izpoveduje svoje prepričanje.«

Španski minister dela Agande je rekel: »V španski delegaciji vidite na tej konferenci ljudi, ki pripadajo raznim socialnim smerem. Toda vsi so v enem solidarni: da je treba odločno braniti svobodo mnenja, svobodo govora, svobodo tiska, svobodo združevanja, to je, vsa ona načela, ki so napisana v XII. delu pogodbe o miru.«

Predstavnik francoskih delodajalcev Lambert Ribot je rekel: »S svojimi diktatorskimi ukrepi v ustavi in zakonodaji nam Nemčija in Italija ne moreta služiti za zgled...«

Vladni delegat Norveške, Goldjensen, je rekel: »Naša dolžnost je v tem, da osebno in splošno svobodo združimo z osebno in splošno varnostjo.«

Vladni delegat Holandije, Arberse, je rekel: »Voltaire je v XVIII. stoletju pisal o »mračnem in barbarškem Srednjem veku«. Toda današnje razmere so take, da se vidi, da ni imel prav. Zakaj, v primeri z onim, kar se danes godi, Srednji vek ni bil ne mračen, ne barbarski... Mnogo naziranj Srednjega veka bi bilo treba še tudi danes vpoštevati in predvsem, da se obnovi dostojanstvo in spoštovanje človeške osebnosti.«

Luksemburški minister dela, s. Kvier, je rekel: »Mednarodna organizacija dela mora biti živ primer mednarodnega sodelovanja glede izvajanja socialne pravice. Onim, ki ne vedo, kaj je zmisel in duh socialne pravice, jim je tukaj treba dati svet in jim biti voditelj.«

Švicarski minister dela, Sultes, je rekel: »V naši deželi vlada duh sporazumevanja. Upam, da je ta duh tudi duh te organizacije.«

Mehikanski vladni delegat, Misel, je rekel: »Če gre za ohranitev svetovnega miru, smo sigurni, da se lahko ohrani s sodelovanjem treh skupin, ki delajo v tej ustanovi.«

»Mehikanski predsednik vlade,

Cardenas, je rekel: »Ohranitev svetovnega miru je odvisna od solidarnosti delavstva vsega sveta. V njihovi odločnosti je sila, ki je v stanju, da prepreči neumnost sodobnega oboroževanja.«

Predstavnik švicarskih strokovnih organizacij, s. Sirch, je rekel: »Trojni značaj naše organizacije je našel prav dober izraz v govorih mojih prijateljev Krekiča in Hallswortha, kakor tudi v govorih gospe Perkins (ameriškega ministra), Browna (angleškega ministra), Kviera (luksemburškega ministra) in drugih. Ti so dovolj jasno povdarili, da brez demokracije, brez svobode ni socialnega in gospodarskega napredka.«

Direktor Mednarodnega urada dela, Butler, je v svojem zaključnem govoru rekel o vprašanju strokovnega združevanja in svobode dela naslednje: »Ne sme se pozabljati, da je enakopravno udeleževanje predstavnikov vlad, delodajalcev in delavcev glavna prednost te organizacije in da so nje uspehi prav v tem, ker je sestavljena iz treh enakopravnih skupin (tripartitna).«

Gg. Krekič in Payer ter drugi delegati so na to opozarjali, da brez svobode strokovnega organiziranja in svobode mišljenja ter izražanja misli delavci nimajo možnosti, da bi povedali svoje mišljenje, in to pomeni, da ne bi bili v stanju, da bi delali vse one stvari, katerih socialni pomen so tako lepo pojasnili Brown, Perkins in drugi. Mi ne poznamo nobenih privilegijev za organizacije te ali one politične barve. Mi zahtevamo svobodo dela za vse organizacije, da bodo svobodne od vseh zunanjih vplivov ter da bodo upravljane izključno po svojih članih. To so glavni predpogoji, ki so važni za formiranje delavskih kakor delodajalskih organizacij po vsem svetu.

Za nas je največje zadoščenje, ker je mednarodna konferenca dela, ta visoki mednarodni forum v sestavi Društva narodov, na tak način po svojih najuglednejših predstavnikih, zlasti po predstavnikih vlad velike demokracije Anglije, Amerike, Francije, potem še cela vrsta drugih dežel, ter po svojem direktorju Butlerju, potrdil mišljenje, ki ga zastopa naše svobodno strokovno gibanje Jugoslavije.

Človeštvo v zablodi

Mnogi so bili mnenja, da je bila svetovna vojna, zadnja velika človeška zabloda ter so nekateri miroljubni državniki skušali v tem smilu usmeriti tudi politiko svojih držav in je bilo prav v ta namen ustanovljeno tudi Društvo narodov. Hudo so se zmotili ti idealisti, kajti danes nekateri narodi že spet krvavijo in je na pragu nova splošna vojna, če se človeštvo pravočasno ne strezni.

Nekateri misleci in učenjaki si rešno belijo glave, kako je mogoče, da ljudstvo tako pade v zablodo, da ne razloči več med dobrim in slabim ter se je dalo popolnoma zaslepi od fantičnih zvodnikov. Vsi so si edini v tem, da je po vsem svetu zavladala silna kulturna revščina in so velike množice samo še orodje v rokah malih skupin hujšakcev.

Pred nekaj leti je izdal francoski zdravnik Duhamel knjigo »Revolucija«, v kateri prikazuje vtise, ki jih je dobil na potovanju v sovjetsko Rusijo in potem v Združene države. Glede Rusije je dejal, da materialna revolucija brez moralne ni popolna revolucija in da je zastoj preli-ta kri, če se ne skuša z vsemi sredstvi dvigniti kulturni nivo naroda. Te revolucije v Rusiji niso še do konca izvedli. In tudi ameriška toliko opevana demokracija da je ena največjih goljufij.

Mnogi so tedaj očitali Duhamelu, da je prevelik črnogled in hoče preveč naenkrat.

Kmalu za njim je izdal podobno knjigo z imenom »Človek, nepoznan bitje« ameriški zdravnik in učenjak Carrel, ki je še vse porazneje pisal o ameriških razmerah. In ni dolgo tega, ko je tudi nemški pisa-

telj Spengler napisal zanimivo knjigo o »Propadu zapada«. Vse tri knjige so izšle v nad sto izdajah, kar pomeni, da je bilo zanimanje veliko in da je ljudstvo hlastno segalo po lastnem ogledalu...

Pisatelji, četudi različnih narodnosti, so si edini, da ljudstvo postaja avtomat, brez lastnih iniciativ, brez lastnega hotenja. Človek izgublja dostojanstvo in odgovornost napram sebi in družbi. Pred očmi nima nobenih idealov, marveč zgolj telesne potrebe. Zanimajo ga filmi brez smisla in vsebine. Kulturne prireditve ljudstva ne zanimajo, pač pa nogomet, vsak šport in pa ničvredna zabavišča. Vsled notranje človekove nevednosti, raste topo potomstvo. Bolj nego šole, univerze in druge kulturne ustanove, se množe norišnice in ječe. Vsaka država jih je prenatrana, a večina norcev živi v svobodi...

Vsi ljudje smo si enaki?...

Ne, to je nemogoče! Vsi ne moremo biti idiotje ter služiti kot avtomat nekaterim posameznikom, bogatašem, politikom in drugim tolovajem sodobne družbe, ki so mnenja, da se jim mora ves svet pokoriti. Kdor še more svobodno misliti, je v teh okoliščinah nesrečen in na smrt bolan, ko vidi, kako svet gre in kako mu ni pomoči.

Dandanes je smatran za bedaka, kdor pridno dela, si z lastnim delom ustvarja bodočnost in ne skuša obogateti na račun drugega. Učenjaki in umetniki, ki oblikujejo človeško družbo ter delajo in žive samo za druge, umirajo od lakote. Oni pa, ki so legalno ali nelegalno prisvojili tujo lastnino, žive v časti in spoštova-

nju. Kažejo jih otrokom v filmih kot velike junake. Denar in nasilstvo je vse, s katerim si lahko doseže vsega. V ječah so predvsem taki zločinci, ki so omejeni bedaki in zato niso znali ropati na veliko. Mnogi veliki zločinci so lepo na svobodi, kajti politiki se jim globoko klanjajo in policija jih ščiti.

Kaj nam pomaga polet čez polarne kraje, čez širni Ocean in vsakovrstna druga globoka raziskovanja umskih delavcev, ko pa je v ljudstvu velika praznота in puščava in nima moči, da bi vse pridobnine človeškega uma uživalo. Najboljši narodi so obsojeni na smrt in umirajo. Samo polet duha in sila razuma bi moglo rešiti človeštvo zablode in propasti, a kdo se za to zmeni!

STROKOVNI VESTNIK

RUDARJI

SKUPŠČINA GLAVNE BRATOVSKKE SKLADNICE

V soboto, dne 11. junija t. l. se je vršila v dvorani Delavske zbornice v Ljubljani izredna skupščina Glavne bratovske skladnice za Slovenijo. Dnevni red skupščine je bil običajen. Vendar je delavska delegacija stavila na dnevni red še točko: **izprememba pravil**, kar je bilo sprejeto.

Iz poslovnega poročila za leto 1937. je razvidno, da je bilo koncem leta pri oddelku pokojninskega zavarovanja zavarovanih 12.040 članov, to je 1714 več, kot v začetku leta, ali 16,60%. Pri oddelku nezgodnega zavarovanja pa 12.794, to je 1446 več, ali 12,74%. Pri oddelku bolniškega zavarovanja je bilo zavarovanih aktivnih članov 12.794, vpokojenih članov 1393, svojcev aktivnih članov 23.332 in svojcev vpokojenih članov 2090. Skupaj torej 39.613 oseb.

Dohodki, izdatki in premoženje:

Pokojninsko zavarovanje je imelo lastnih dohodkov Din 14.219.523; izdatkov pa Din 17.313.391. Primanjkljaj v znesku Din 3.093.868 je bil krit iz osrednjega sanacijskega in lastnega rezervnega sklada. Premoženje znaša Din 13.684.644.

Nezgodno zavarovanje je imelo dohodkov Din 3.316.837, izdatkov Din 3 milijone 346.521. Premoženje znaša Din 5.098.919.

Bolniške blagajne, ki so avtonomne, so imele vse skupaj dohodkov Din 10.689.675; izdatkov Din 10.197.204. Premoženje pa je znašalo Din 19.941.866.

Oddelke za preskrbo brezposelnih je imel dohodkov Din 772.677; izdatkov Din 401.993. Premoženja pa je znašalo Din 1.194.580.

Premženje osrednjega sklada bolniških blagajn pa znaša Din 2.708.439.

Na tej skupščini je delavska delegacija predlagala k izpremembi pravil o bratovskih skladnicah izpremembo naslednjih členov:

K čl. 18 se v zadnjem odstavku črta od besede »reducirani« vse ostalo besedilo.

K čl. 50 se vstavi besedilo pravil čl. 50 50 pred 1. januarjem 1938.

K čl. 64 se prvi odstavek izpremeni in glasi: Zavarovanečeva žena, ako ne vrši samostojne obrt obrti s pomožnim osebjem, vstavi vaje in vaje, ter njegovi otroci imajo: člani širše rodbine pa, če nimajo nikakršnih dohodkov in žive z zavarovancem v skupnem gospodinjstvu in jih izključno on vzdržuje iz svojega zaslužka, kar je treba dokazati z oblastvenim potrdilom, pravico do teh-le pomoči:

K čl. 82 se vstavi besedilo pravil čl. 82 pred 1. januarjem 1938.

Vsi ti predlogi, razen predloga k čl. 18, so bili soglasno sprejeti. Predlog za izpremembo čl. 18 pa je bil po kompromisnem sporazumu tudi soglasno sprejet. Želeti bi bilo, da bi se tudi na predlog rudarske oblasti zgoraj navedene izpremembe čimprej uzakonile.

Pri točki »Prosti predlogi« je delavska delegacija z ozirom na stalni in občutni porast draginje, s čemur so ravno starovpoko-jenci najbolj prizadeti, predlagala, da se iz sredstev rezervnega sklada za starovpoko-jence doda k sedanjim Din 50.000 za izredne podpore še znesek Din 150.000. Tudi ta predlog je bil sprejet soglasno in izročen glavnemu upravnemu odboru v izvršbo. Zato upamo, da bo glavni upravni odbor to zadevo čimprej rešil, ker starovpoko-jenci stradajo in so pomoči nujno potrebni. Sredstev zato je dovolj in čl. 162 pravil tudi to dopušča.

Na skupščini se je tudi razpravljalo o okrevališču rudarjev in plavžarjev pri Sv. Križu pod Golico nad Jesenicami. Lansko leto je upravni odbor kupil iz sredstev osrednjega sklada bolniških blagajn neko posestvo v višini 1050 m, kjer naj bi se zgradilo moderno okrevališče za okrevanja potrebne zavarovance. Topogledno je bilo v starem posloju že lansko leto na razpolago 13 postelj. Vendar, kakor je iz poslovnega poročila razvidno, kljub visokemu številu okrevanja potrebnih članov niti ta mesta niso bila zasedena in je pri okrevališču bilo okoli Din 50.000 primanjkljaja. Vzrok temu bo najbrže ta, da je okrevališče med rudarji in plavžarji premalo znano in zato je tudi premalo prošenj za sprejem v okrevališče. Nadaljnji vzrok bo menda tudi v preveč birokratičnem, si-stemu uprave same.

To bi bilo jedro zgoraj omenjenih knjig. In, ali ni v teh kratkih besedah zapopadana bridka resnica in realnost današnjega časa? Ali se ne čuti vsak posameznik brez cilja, brez sreče in brez veselja do dela in napredka, ko je vse tako negotovo. Močnejši narodi s silo podjarmljajo šibkejši in materialno močnejši posameznik misli, da ima vso pravico zaslužniti šibkejšega. Izginilo je mednarodno pravo in izginili so bratski odnosi med narodi in posamezniki. Vse zato, ker je človek zavrgel razum in potrebo po kulturi in izobrazil bi ter je ostal samo še orodje v rokah izkoriščevalcev in zavajalcev, brez lastne volje in moči.

J. K.

Zato je bil na skupščini osvojen predlog delavske delegacije, da naj upravni odbor ukrene potrebno, da se upravni stroški čimbolj primerno uredi in izda apel na posamezne kraj. bratovske skladnice, da v večjem številu pošiljajo okrevanja potrebne v to okrevališče. Celokupna oskrba znaša dnevno le Din 30.

Sprejet je bil tudi predlog za izredne podpore tistim brezposelnim, ki so svojo redno podporo že izčrpali, a še niso dobili zaposlitve.

BEŽNI UTISI RUDARJA V KRAPINSKIH TOPLICAH

Posamezne krajevne bratovske skladnice pošiljajo vsako leto svoje za revmatizmom obolele člane v zdravljenje v Krapinske Toplice. Tako se je tudi letos šlo večje število rudarjev iz revirjev zdraviti tja. Ob tej priliki je eden izmed teh rudarjev nekoliko opisal svoje vtise o tem »srečnem« kraju, ki jih priobčujemo radi aktualnosti v sodobnosti in gledanju rudarja na njegovo okolje.

Krapinske Toplice so kraj, ki bi ga lahko imenovali »srečnim«, ker v njem izvira tista čudodelna voda z 38–44 stopinj Celzija topline, ki brez čudežev ozdravlja za revmatizmom otrple ude človeka. Zdravilišče je lepo urejeno in obdano s krasnim parkom. Skozi kraj brne krasni avtomobili tistih, ki so tudi prišli v ta kraj osvežiti si svoje telo in to brez predpisa kakega zdravnika od bolniškega zavarovanja. Tako se delimo pacienti tega zdravilišča na dvoje, in sicer v paciente brez določene in pacijente z določeno dnevno. Med zadnje spadamo seveda mi rudarji.

Kar se pa okoliškega ljudstva tiče, se pa mora reči, da je zelo revno. Kopalniška sezona, ki traja tu 5 mesecev, je edini vir dohodkov teh ljudi. Tu lahko prodajamo za časa sezone svoj bori pridelek. Ko je pa sezone konec, je konec tudi dohodkov in začne se sedemmesečno pomanjkanje. Zato je ta kraj kot zdravilišče za te ljudi nedostopen.

Ko sem vse to ugotovil, pa sem se zelo začudil, da sem nad kopalnim bazenom čital napis: »Na čast domovini in v korist človečanstva.« Res lep napis. Ali na žalost sem moral priti do zaključka, da drugi del napisa ne odgovarja povsem, ker se zdravilne moči te vode pač ne morejo poslužiti vsi tisti, ki so zdravljena v tej vodi res potrebni, temveč le tisti, ki imajo zato lastna sredstva in pa tisti, ki smo si z našo borbo potom naših strokovnih organizacij priborili v našem socialnem zavarovanju pravico do te ugodnosti. Zato v tem oziru čast našemu zavarovanju. In če vzamemo, koliko na revmi obolelih delavcev in nameščenov, ki jim ni možnost dana v tem zdravilišču se ozdraviti in če vidimo na drugi strani, koliko te zdravilne vode brezplodno odteče, potem je nujno potrebno, da bodo naši merodajni krogi, ki imajo v svojem resoru skrb za socialno politiko in narodno zdravje, potrebno ukrenili, da bo to zdravilišče vsem, ki so ga potrebni, dostopno, ker le še takrat bo ta drugi del napisa »in v korist človečanstva« pravilno ustrejal svojemu namenu.

TRBOVLJE

Na zapadnem okrožju je pred stirnajstimi dnevi vladala silna ogorčenost med delavstvom zaradi odpusta dveh rudarjev, ki ju je paznik našel spali na njihovem delovišču. Res je, da je bila kazen »odpust« za ta prestopke preostri in niti ne opravičena p oslužbenem redu rudnika Trbovlje. Zato se je intervenciji zastopnikov rudarjev posrečilo najti kompromisno rešitev s predstavnikih družbe, ki je tudi za oba delavca sprejemljiva, čeprav nekoliko težka.

Z ozirom na ta in slične slučaje, ki imajo lahko usodepolne posledice za vse delavstvo, opozarjamo tem potom delavstvo, da se vbodoče takih in sličnih prestopkov varuje. Zakaj, težko je zagovarjati pijance-bleumaherje, a še težje tiste, ki pri delu zaspe. To si naj zapomnijo vsi, ki imajo za vse drugo denar, samo za organizacijo in svojo izobrazbo pa ne.

Razredno zaveden in strokovno organiziran rudar takih prestopkov ne bo delal!

GLOBOKO PRI BREŽICAH

Tu so iznova odprli rudnik, ki je bil že pred leti ustavljen in sicer ne radi pomanjkanja premoža, temveč radi krize v oddaji. Sedaj je zaposlenih 63 rudarjev.

Značilno pri tem je, da glavni akcijonar, nekdanji rudarski glavar v Zagrebu, ne pozna niti zakona o minimalnih mezdah, ker eicer ne bi plačeval kopače po Din 22, učne kopače po Din 20 in vozače po Din 18 dnevno. Priti bo morala strokovna organizacija ZRJ, da bo poučila tega gospoda prvič o zakonu o minimalnih mezdah in drugič pa, da mu bo dokazala, da je tudi Din 24 za rudarja daleč premalo in to posebno takrat, kadar je moka po Din 4.50 kg in mast po Din 23 kg.

LESNI DELAVCI

Ljubljanski mizarji so zborovali dne 24. junija t. l. v veliki dvorani Delavske zbornice ter manifestirali za svoje pravice. Zborovanje je bilo dobro posečeno, vodil ga je s. Gregorič. Že uvodoma je pojasnil, da je podružnica sklicala zborovanje, ker to zahtevajo razmere, ki vladajo med mizarскими pomočniki v Ljubljani.

S. Bricej je v daljšem referatu obrazložil vse težkoče, ki nastajajo po mizarских obratih. Velike tovarne, ki so še pred nekaj leti zaposlovale veliko število pomočnikov, so prenehale obratovati. Nastajajo povsem novi obrati, novi ljudje, nove zahteve, novi priganjski sistemi.

Mizarški pomočnik ni več plačan za svoje delo, kljub temu, da ustvarja umetnine, s katerimi se gg. mojstri na raznih razstavah bahajo, češ, to je moje delo.

Delovni čas se ne izvaja kot bi se moral, kolektivna pogodba se krši v veliki meri, plače se znižujejo, kljub temu da draginja rapidno narašča. Mizarški pomočnik je tako slabo plačan, da ni v stanu, da bi se dostojno oblačil. Če ga srečáš na ulici, izgleda kot bosanski pastir, prav posebno pa še oni, ki ima kopico otrok. Bledi obrazi pričajo, da vlada pomanjkanje, da ni zadostne hrane, da o otrokih niti ne govorimo.

Kot smo že navedli, mizar ustvarja umetnine, sam pa niti ni v stanu, da bi imel, ko se poroči, dve postelji, da niti ne govorimo o udobnih stanovanjih. Po raznih podstrešjih in kletih premišluje gorje, ki ga je vsak dan več, ali pa mora za tako stanovanje služiti hišnemu gospodarju noč in dan, on in cela rodina kot hišnik. Včasih ponosen in vzravn, sedaj skrušen in portr. Mnogo krivde je na delavstvu samem, ker stoji izven svoje organizacije, kot razredne pobornice. Ona peštica pa, ki se bori v organizaciji, pa je glas upjočega v puščavi. Vprašamo se le, kako dolgo še? Ali še ni čas, da povzdignemo svoj glas in postavimo zahtevo — za pošteno delo tudi pošteno plačilo!

Govornik je podal bedno sliko obrtnega pomočnika, ki mora v veliki meri tudi na račun nelojalne konkurence mojstra trpeti pomanjkanje. Tudi tu je treba, da se postavijo zahteve po odpravi nelojalne konkurence na račun nizkih delavskih mezd s strogiimi zakonskimi predpisi, zahtevati, da se omeji število vajencev, da se osemurni delovni čas uvede po vseh obrtnih delavnicah, da se prepove izdelava mizarских izdelkov po kaznilnicah za privatne stranke, istotako tudi po raznih zavodih ter prepove imeti v zavodih vajence. Potrebno je, da se vse dosedanje plače zvišajo vsaj za 25 odstotkov ter da se strogo izvaja socialna zakonodaja.

Delavstvo je predloženo resolucijo soglasno sprejelo ter izjavilo, da bo svoje zahteve za vsako ceno uveljavilo, tudi če tre, ba v odkriti borbi. Zborovanja se je udeležil tudi tajnik udruženja mojstrov, kar je znak, da se mojstri pripravljajo na borbo. Vendar pa je želja in zahteva delavstva, da bomo morali, če bomo hoteli odpraviti največje zlo »nelojalno konkurenco«, nastopati složno roko v roki. Sedanjí čas zahteva ozkega sodelovanja, ker tudi mojstre jemlje vrag.

Predsednik je pozval navzoče, da gredo na delo za organizacijo, da se vse one, ki stoje ob strani, privedemo v organizacijo. Le na ta način bomo v stanu izboljšati mizeren položaj in vpostaviti mizarskega pomočnika na ono višino, ki mu pripada po njegovi profesiji. Delu čast! — Opazovalec.

Jurman Jurij

Dne 27. junija t. l. so ljubljanski mizarji spremili k zadnjem počitku dobrega in neumornega sodruga Jurmana Jurija. Bil je dolgo vrsto let zaposlen kot strojni mizar v Produktivni zadrugi ljubljanskih mizarjev. Dolgo je bolehal in končno je podlegel na oslabljenju srca v starosti 60 let. Bil je tih in deloven, nikjer ni hotel biti na vidnem mestu. Ohranili mu bomo časten spomin kot zadruginiku in sodrugu. Svojem naše sožalje!

Drenovec Jaka

Ni se še posušila prst na grobu s. Jurmana, že je bela žena pretrgala nit življenja 28. 6. 1938 sodrugu Drenovcu. Mož, ki je dočkal starost 81 let, je bil v svojih mladih letih zelo nemiren duh, dober organizator in pobornik strokovne in politične organizacije. Mož, ki je mnogo potoval po Ameriki in drugih krajih, je bil tudi prvovrsten delavec. Svoja stara leta je prebil v mestni ubožnici. Kot je bil skromen v življenju, tako je bil skromen njegov pogreb. Ni se oglašil zvon v poslednje slovo, niti vonj kadila ga ni objel. Kot proletarec si živel, kot proletarec si umrl! Vse je pozabilo nate, le organizacija, ki si ji bil dolga leta svetovalec, je izvršila svojo nalogo v polni meri. Železni zakon narave tako narekuje, da vse se v naravo povrne. S šopom rdečih nageljkov smo Te izročili materi zemlji. Dovolj si trpel, sedaj pa se odpočij! Rodbini naše sožalje!

DUPLICA PRI KAMNIKU

Lesno delavstvo v tovarni Remec in Co. na Duplici se je že dalj časa pripravljalo, da stavi podjetju spomenico za ureditev akordnih postavk v posameznih oddelkih. Obe strokovni organizaciji ZLDJ in JSZ sta potem Delavské zbornice stavili zahtevo po tej ureditvi. Podjetje obratuje s polno paro, delajo se nadure, pa kljub temu podjetje trdi, da ima izgubo.

Delavstvo nikakor ne more biti tiho spričo naraščajoče draginje. Plače ne odgovarjajo niti banski uredbi minimalnih mezd, kaj šele, da bi delavec res nekaj zaslužil. To miloščino, ki jo prejme, ne odgovarja niti za golo preživljanje, kje pa so druge potrebsčine?

Lastnik podjetja je banka; vedno trdi upravitelj, da je ta tovarna pasivna, vedno se hoče uvesti nove sisteme, po vzorcu kakkega prav kurnšnega nemca, pa vedno ostane le pri starem. Mojstrov in uradnikov je toliko, kot se je to prakticalarilo v Strojnih tovarnah v Ljubljani. Delavstvo tovarne Remec tega ne želi, preveč delovne snage je že v tem podjetju pustilo. Hoče da tovarna obratuje, vendar pa zahteva tudi za pošteno delo pošteno plačilo.

Nočemo delati krivice tovarniškemu vodstvu samemu, to pade na vodstvo banke, ker od svojih podrejenih zahteva tak sistem. Delavstvo se dobro zaveda, da podjetje uspeva, oni dobički, ki se izkazujejo delavstvu, so le pesek v oči, saj smo se v ljudski šoli učili, da je 2X2 4, le žal, da se tega delavstvo vse premalo zaveda.

Sestanek delavstva je bil dobro obiskan, zastopniki organizacij so pojasnili delavstvu vse težkoče, ki bodo nastale radi stavljenih zahtev. Treba je enotnega nastopa, enotne volje, vztrajati do končne zmage. Delavstvo na Duplici ni samo, za njim stoji sila organiziranega proletarijata. Zato ne kloniti, naprej brez bojazni!

Opazovalec.

ŠPLOŠNA DELAVSKA STROKOVNA ZVEZA VEČE

Kriza, ki je nastopila letos takoj po novemu letu v papirni industriji, še vedno ni končana. Po vsem opazovanju je ta kriza zajela najbolj Združene papirnice v Vevčah, kjer se že od začetka meseca marca t. l. stalno praznuje po dva, tri dni in tudi več v tednu, izvzemši obratnih delavnic, kjer se stalno dela, kljub temu, da se velikih del, zidarskih, mizarских in tesarskih del oddaja v delo posameznim mojstrom v okolici, z izgovorom, da ta dela cenejše izvršijo mojstri v svojih obrtnih delavnicah kot pa rokodelci doma. O tem pa mi še nismo prepričani, kajti tudi mojster, ki je prevzel delo, hoče imeti zaslužek in tudi dobiček, isto tako pa tudi podjetje.

Obrat sam je moderno urejen, racionalizacija izvedena do popolnosti, toda kljub urejenosti pa obrat počiva in je delavstvo doma na brezplačnem dopustu ter zapravlja svoje fizične sile in sposobnosti z gladovanjem in pohajkovanjem. Kljub vsemu praznovanju delavstva pa se dobiček združenih papirnic ni zmanjšal, ampak nasprotno še povečal napram prejšnjim letom. Kaj pa delavstvo? Pač ne bi bilo napačno, če bi tudi delavstvo objavilo svojo letno bilanco izgube in dobička, da bi se jasno videlo, odkod podjetje dobiček? Zato ker ima delavstvo izgubo! Vsekakor ima delavstvo še večjo izgubo kot pa podjetje dobiček.

Med delavstvom se zopet pojavlja vprašanje sredstev, naloženih v lokalni delavski nik in preskrbovalni fond, ki je v likvidaciji in katerega prva polovica je že izplačana, na kar bi morala slediti druga polovica, kajti ves fond je glasom pogodbe čl. 6 in 17 nedeljiva celota in nosi značaj neizplačanih mezd. Člen 17 pravi: Za slučaj obveznega zakonitega zavarovanja za onemoglost in starost se veljavnost te pogodbe ukine, če se obe stranki ne domenita drugače in fond likvidira. V slučaju likvidacije se izplača zneske po predložitvi tabeli itd. in ker se drugače nismo domenili, je razumljivo, da bo slutilo tudi izplačilo druge polovice fonda. Obstoja samo še vprašanje časa, kdaj in kako naj se izplača.

V letošnjem letu od novega leta naprej se jasno vidi, da cene najnujnejših življenjskih potrebščin rapidno rastejo, kar zelo občuti tudi naše delavstvo, posebno ker je vsled praznovanja že občutno prizadeto. Tudi ni opažati nobenih znakov, da bi se v letošnjem letu porasle cene življenjskih potrebščin znižale, zato bi smatral za potrebno, da se delavske plače zvišajo za toliko, kolikor so se zvišale cene življenjskih potrebščin in to možnost daie tudi kolektivna pogodba, če hočemo, da bomo mogli vzdrževati pri svojem delu še naprej brez škode za svoj obstoj oz. za svoje zdravje.

Sodrug in sodružice, v tem je naša rešitev, zato ne oklevajte dalje, ampak primite za delo vsi, ne samo posamezniki, da gremo z delom naprej, za boljšo bodočnost.

Gaber.

ROGAŠKA SLATINA

Dne 19. VI. 1938 smo spremili k zadnjemu počitku sodruga Franca Slatinskega, steklobrusca in tukajšnji tovarni stekla. Sodrug Slatinšek je bil v tukajšnjih krajih rojen, od koder je v rani mladosti odšel v tovarno stekla v Zagorju ob Savi, pa je bil ob ustavitvi tovarne z drugimi delavci premeščen semkaj v Rog. Slatino. Zavalal se je takoj ob vstopu v tovarno, da mora biti tudi član strokovne organizacije in ga tudi takoj v isti najdemo kot zvestega člana in bojevnika za delavske pravice in bil je večinoma tudi obratni zaupnik, odbornik, zadnji dve leti na predsednik naše podružnice. Predsedoval je podružnici v času, ko so vanjo butali

valovi neusmerjenih voda, menjajoč svoj tok, na delu za uničenje naše delovne sile. Delavstvo ni sledilo njihovim frazam, temveč je imelo pred očmi bajko o volu in žabi, katera se je napihovala toliko časa, da je počilo. Popolnoma se je uresničil pregovor »Jaz sem nič, Mi smo moč«. Kdo bi si bil mislil, da ga ne bomo več videli na naših zborovanjih, saj je tako mlad, komaj 56 let star zapustil to dolino šentflorjansko in se preselil tja, od koder ni vrnitve. Kakor je znal s svojim umnim delom izoblikovati steklene izdelke — saj je bil eden prvih steklobruscev —, tako je tudi svoje življenje izoblikoval v vzor moža, ki se je zavedel, da mora sebi in svoji delavski družini osigurati življenje človeka, kar pa je le mogloče potom močne strokovne organizacije.

Da je bil pravi bojevnik za delavske pravice, je pokazal njegov pogreb, katerega so se udeležili vsi organizirani člani. Pred njegovim stanovanjem se je v imenu SDSJ poslovil od njega član podružnice. Malo katero oko je ostalo suho zaradi ganjenosti. Sodrug pevci so mu v slovo zapeli pesem, pesem človeka v tujini, ki zamen hrepeni po domovini, po domači grudi, — le zvonil iz temnih lin, le vzbujaj mi na dom spomin — pa saj delavec nima domovine, ki se bori danes tukaj, jutri tam za svoj obstoj. To je on vedel, zato mu je to bila vedno želja. V slovo mu naj bo ta pesem, ko se Ti je želja izpolnila, dragi sodr. Slatinšek. Godba je udarila, zabučale so trompete, izprevod se je razvil, na čelu predstavniki podružnice s krasnim vencem rdečih rož, za njimi člani podružnice in ostali udeleženci pogreba. — Med venci je bil tudi krasen venec steklobruscev iz Hrastnika in tovarne stekla Sv. Križ pri Rog. Slatini.

Odkrito si lahko priznamo, da je bil pogreb pokojnega sodruga, kakršnega Rog. Slatina še ni videla, čeprav so tam že mnogo ljudi pokopavali. Vidi se, kaj premore delavstvo in kaj žrtvuje za člane, kaj je močna strokovna organizacija in kaj je res pravi bojevnik za delavske pravice.

Na pokopališču so mu sodrug peveci zapeli še v slovo. Ko so zadoneli zadnji akord godbe in padale grude na krsto, smo šele prav občutili izgubo sodruga Slatinskega. Naj nam bo spomin na sodr. Slatinskega čist in svetel.

ZAHVALA.

Ob izgubi našega nepozabnega očeta se najlepše zahvaljujemo vsem, ki ste darovali vence in cvetje in ste ga spremljali na zadnji poti k večnemu počitku.

Sodružna hvala pa članstvu podr. SDSJ v Rog. Slatini za krasen venec, pevcem in godbi za žalostinke ter za tako častno udeležbo pri pogrebu.

Rog. Slatina, dne 22. VI. 1938.

Žalujoča Karolina Slatinšek, otroci in sorodniki.

Dopis iz Siska, ki opisuje delovanje nekaterih steklarjev, predno je steklarna ustavila obratovanje, žal ne moremo priobčiti, ker bi sodišče, če bi prišlo do tožbe, za nekatere obdolžitve ne dopustilo dokaza resnice. Skrbeli bomo, da bodo navedbe, ki so v dopisu, prišle organiziranim steklarjem po drugi poti v znanje. Dopis navaja, da bosta znana Drnovšek in Dimler iskala sedaj zaposlenja v Sloveniji, najbrže v Rog. Slatini.

Poročilo o mezdah gibanjih na seji centrale

8. julija 1938

V letošnjem letu so bila izvršena in z uspehom zaključena sledeča mezdna gibanja: Za delavstvo Barona Borna v Trzinu, okrog 120 po številu, je bilo v januarju doseženo 6, do 8 odst. zvišanje plač.

Jugotaniin v Sevnici zaposluje okrog 100 delavcev. Sklenjena v mesecu aprilu kolektivna pogodba, s katero se zvišuje plače delavstvu za 6 do 9 odst., doseženi plačani dopusti od 6 do 12 dni na leto.

Kemična tovarna Hrastnik, ki zaposluje okrog 130 delavcev, je bilo v maju po večjih razpravah mezdno gibanje zaključeno s 7 odst. zvišanjem plač (urnih kakor akordnih) in povišana doklada za kurjavo v zimskih mesecih za 50 odst.

Soboslikarji, Celje. Sklenjena je z zadrugo, ki obsega vse slikarske mojstre v Celju, dne 18. junija kolektivna pogodba, ki zvišuje mezde od 15 do 25 odst.

S Keramično tovarno Liboje, ki zaposluje okrog 120 delavcev, je bilo 4. julija po ponovnih razpravah dosežen sporazum, s katerim se zvišuje delavstvu plače za povprečno 20 odst. Kolektivna pogodba iz l. 1934 ostane še nadalje v veljavi.

Pirich, usniarna. Ptuj. Doseženo v juniju povišanje plač za 20 para na uro.

Čevlarski pomočniki v Mariboru so tudi z delnim uspehom mezdno gibanje zaključili.

V Steklarni Hrastnik se je za nekatera dela doseglo 25 do 30 in tudi več procentno zvišanje plač. Šplošno mezdno gibanje pa se je vsled malih naročil odložilo.

Mezdna gibanja, ki so v teku:

»Semperit«, tovarna gumijevih izdelkov v Kranju, zaposluje 450 delavcev. Zahteva se 20 odst. zvišanje plač in plačane dopuste. Vršilo se je več razprav, ki se povoljno razvijajo in je upati, da bo gibanje tekom tega meseca z uspehom zaključeno.

Pivovarna »Union« v Ljubljani. Zahteva delavstva po 20 odst. zvišanju plač. Do razprave še ni prišlo.

Konitarna Winkler v Sevnici. Zahteva se kolektivno pogodbo in 20 odst. zvišanje plač. Vršila se je ena razprava, gibanje še ni zaključeno.

Poleg navedenih mezdnih gibanj se je izvršilo celo vrsto intervencij v podjetjih za izboljšanje delovnih pogojev, za ureditev delovnega časa, kakor tudi za ureditev raznih higienskih vprašanj.

V TOVARNI USNJA WOSCHNAGG V ŠOSTANJU

obstoja kolektivna pogodba, ki je bila sklenjena po stavki v letu 1935. Vsled narastle draginje, ki je porasla od l. 1935, za okrog 30 odst., je centralni odbor mnenja, da bi se kolektivno pogodbo odpovedalo in obvestilo delavske zaupnike, da potrebno povzemajo za dosego zvišanja mezd.

Mezdna gibanja, ki jih zgoraj navajamo, kažejo, da delavstvu v očigled porasta draginje, ne preostaja pač nič drugega, kakor, da pokuša nastali primanjkljaj nadomestiti s povišanjem plač. Kako je pa ta posel trd pri današnjih razmerah, vedo pa samo tisti, ki pri njem sodelujejo.

Strokovne organizacije bi se morale bridko pritožiti nad nepojmljivo apatijo v naši javnosti za tako važna eksistenčna vprašanja, kakor je porast draginje in znjim zvezanimi mezdami gibanji. Še bolj bi se pa morale pritožiti nad nepojmovanjem položaja, ki ga kažejo mnogokrat delavci sami. Še vedno se najdejo ljudje, ki stoje brezbržni ob strani, ko vidijo, s kako muko in požrtvovanjem skušajo strokovne organizacije ohraniti delavstvu vsaj dosedanje pozicije. Še vse bolj nepojmljivo je pa obnašanje tistih, ki kljub resnemu položaju še vedno iščejo notranjih sporov.

Delavci, kdaj vam bo vsega tega dosti? Kdaj boste nastopili tako trdo, da se bo zemlja tresla pod vašimi koraki?

STAVBINCI

POLOŽAJ STAVBNEGA DELAVSTVA

(Izvečki iz referatov, ki so bili iznešeni na zadnjih zborovanjih stavbnega delavstva.)

Kakor v celi državi, tako so tudi v Sloveniji stavbni delavci, organizirani v Savezu Gradjevinskih Radnika izrekli svoj protest proti vsem socialnim krivicam, ki težko zadevajo njih že itak težak socialni in ekonomski položaj. Zborovanja v Mariboru, Ljubljani, Preserju, Ptuj, Trbovljah ter Kranju so bila močan izraz tega protesta, močan izraz volje in poguma stavbnega delavstva Slovenije za popravitev teh razmer z enotnim nastopom vseh izkoriščanih.

Konstatacija vseh zborovanj je, da stavbno delavstvo od vseh v dveletni borbi pridobljenih pravic nima mnogo. Toda v tej borbi si je pridobil nekaj: postalo je faktor v našem gospodarskem življenju, s katerim se računa. Danes vsaj vsakdo ve, kaj sme in more zahtevati, socialna zakonodaja se je po dolgih letih vendarle začela polagoma izvajati. Vsakdo se hvali, da je njegova zasluga, izboljšanje položaja stavbnega delavstva, in to oni ljudje, ki nimajo z delavskim pokretom ničesar skupnega. Stavbno delavstvo Slovenije pa se zaveda, da brez lastne borbe ne bi bil njegov ekonomski položaj izboljšán, ampak bi se celo poslabšal.

Zanoslitev stavbnega delavstva je bila lani nekoliko večja, kot prejšnje leto. Ni pa s tem rečeno, da se je njihovo stanje zato tudi izboljšalo. Po podatkih OUZD je delavska mezda znašala:

Leta 1931. din 26.77, leta 1933. din 23.34, leta 1937. din 23.27.

Iz tega je razvidno, da je povprečno zavarovana dnevna mezda za din 3.50 nižja nego ona iz leta 1931, in celo nižja od one iz časa najhujše gospodarske krize.

Vidimo torej, da se plačilni pogoji v teh letih niso bistveno izpremenili. Draginja pa je narasla, kar čutimo dovolj močno vsak dan. Cena kruha in drugim življenjskim potrebščinam, ki jih delavec dnevno nujno potrebuje za vzdrževanje sebe in svoje družine, še vedno raste.

Po uradnih ugotovitvah bi moral imeti delavec v Ljubljani mesečni zaslužek din 1.586.15 za preskrbo sebe in svoje družine. Kateri delavec v Ljubljani in ostali Sloveniji ima to? Minimalne mezde tega minimuma niti od daleč niso dosegle, in še ta gladovna mezda, ki je določena, je v praksi ničeva tam, kjer ni močne sindikalne organizacije delavstva. Škoda, ki jo je prinesla uredba o minimalnih mezdah delavstvu, se ne da nadoknaditi s praznimi frazami. Z njo je postavljena ovira delavski samoiniciativi in akcijski sposobnosti, postavljena je ovira tarifnim in stavkovnim gibanjem delavskega razreda, edinim močnim sredstvom napram svojem eksploatatorju.

Zakon o zaščiti delavcev je predvidel delovni čas za stavbno stroko na 8 ur dnevno. Toda napori podjetnikov v tej smeri so uspeli, delovni čas je bil z naredbo zvišan na deset ur, v praksi pa se je podaljšal na 12—14—15, celo 16 in več ur. To podjetniki opravičujejo s tem, češ, to zahteva način dela, ter da bi v nasprotnem slučaju trpelo narodno gospodarstvo. Stvar, pravilo postavljena, izgleda drugače. Čim več brezposelnih, tem več stavkokazov v slučaju stavke; tem več cenejše delovne sile, ki se mora prodati pod silo razmer za vsako ceno in tako samo krši eventualno obstoječe kol. pogodbe in slabša delovne pogoje.

Razmere so obupne v pogledu zaščitnih naprav na stavbah. Delodajalci niti ne poznajo določil zakona o varnostnih napravah na stavbi, v svojem nenasitnem profitarstvu se ne ozirajo ne na levo in ne na desno ter niti ne na velikanske žrtve, ki po podatkih SUZORA znašajo v letih od 1922 do 1935: 10.022, od tega 324 smrtnih slučajev, nad tisoč ponesrečenecv pa je ostalo pohabljenih in stalno nesposobnih za produkcijo. Cela četrtina teh nesreč odnada na stavbno stroko. Kdo je kriv tega? Krivo je slabo obranje in druge slabo zgrajene zaščitne naprave ter sredstevne pripravljalni sistem, neveden današnje dobe napredka in civilizacije.

Kaj je bilo storjenega za brezposelne stavbinske delavce? Razen par javnih del, na katerih so delovne razmere in plačili

pogoji zelo slabi, ni bilo storjenega ničesar. Nov pravilnik o Borzah dela je za stavbne delavce prinesel silno poslabšanje. Z njim je praktično izkorenjeno prejemanje podpor vse stavbinsko delavstvo. Pogoji, ki so stavljeni, so za stavbno delavstvo neizpolnivi. Mnogo boljši niso pogoji niti za ostalo delavstvo. Ravno v tem pogledu se nujno pokaže potreba po 8-urnem delovniku. Za odpravitve brezposelnosti so nekateri mnenja, da naj se ustanove delavski bataljoni in uvede obvezna delovna služba. Mi smo odločno proti temu, ker imamo vzgled iz nekaterih drugih fašističnih držav. Popolnoma pravilno resolucijo je k temu sprejelo Združenje jugoslovanskih inženjerjev in arhitektov, sekcija Zagreb in ki glasi:

»Združenje jugoslovanskih inženjerjev in arhitektov, sekcija Zagreb, kot najširša organizacija svojega delokroga, ki je najmerodajnejša podajati svoja mišljenja o vseh tehničnih vprašanjih, ravno tako tudi o izvajanju javnih del v državi, je proti vsakemu predlogu za uvedbo splošne delovne dolžnosti v državi in oboja takšne predloge, ker so nesocialni. Z uvedbo obvezne delovne službe po vzorcu nekaterih drugih držav, bi se odvzela zadnja možnost zaposlitve ogromnega števila svojih brezposelnih državljanov, a še posebno iz naših pasivnih krajev, kateri so doslej včasih našli svoj edini zaslužek na javnih delih. Z uvedbo obvezne delovne službe, t. j. z uvedbo neplačanega dela, bi se znižale plače in življenjski standard ostalega delavstva, ki je že itak premalo plačano za svoje delo. Obvezna delovna služba je v nasprotju z osnovnimi načeli demokracije, ker bi bil učinek take delovne službe silno majhen, a na drugi strani bi pomenil omejitve državljske in ljudske svobode. Združenje jugoslovanskih inženjerjev in arhitektov je že ponovno že tudi lani na svojem sestanku v Sarajevu zahtevalo od Kr. vlade, da naj začne z obsežnejšimi javnimi deli v državi, ali da se za ta javna dela ne sme uporabljati brezplačno delovno silo.

Možnosti povečanja javnih del se ne sme iskati v prihrankih od zmanjšanih delavskih plač, ampak v ugodnih posojilih in tudi v pojačanju državnemu nadzorstvu nad karteli stavbnega materiala, ki s svojimi visokimi cenami podražujejo in otežujejo izvajanje javnih del.

S položajem stavbnega delavstva je tesno povezan tudi Obrtni zakon. Določila Obrtnega zakona, ki so pozitivne vrednosti za delavstvo, hočejo delodajalci kljub temu, da se niti povsod ne izvajajo, spremeniti, seveda ne v korist delavstva. Stavbno delavstvo pa vsaka poslabšanja odločno odklanja, marveč zahteva, da morajo podjetniki vsa določila striktno izvajati.

Zavarovanje za starost in onemoglost je stavbno delavstvo v Sloveniji, kot v celi državi močno razočaralo. Stavbni delavec bo le malo deležen te dobrote zavarovanja vsled dolge karentne dobe in glede na to, da je povprečno zaposlen v letu le 6 mesecev. Razmere v Okrožnih uradih so neznosne. Vsakdo bi moral čutiti blagodejno funkcioniranje te ustanove — nasprotno — vsakdo se nad njo pritožuje. Ljudje, ki danes upravljajo Okrožne urade, ne čutijo nikake odgovornosti napram delavstvu, ker so imenovani. Zakon pa je že pred sedemnajstimi leti predvidel volitve vsake tri leta v OUZD, no, te še do danes na škodo delavstva niso izvršene. Stalna in nepopustljiva zahteva stavbnega delavstva, organiziranega v SGRJ je, da se volitve v vse delavske socialne ustanove izvrše, da dobi delavstvo tako v svoje legitime predstavnike, ki bodo za svoje delo direktno njim odgovorni.

Vidimo torej, da se ima stavbinsko delavstvo in celi delavski razred v Jugoslaviji boriti v vseh smereh, za izboljšanje socialnih, ekonomskih in kulturnih prilik. Borba pa more biti uspešna le tedaj, da se omogoči popolna svoboda združevanja, pravica organiziranja in vodenja stavkovnih gibanj.

Stavbno delavstvo v Sloveniji je postavilo odločne zahteve po popravilu tega položaja, zahteve, ki so našle izraz v resoluciji, sprejeti na omenjenih zborovanjih. Resolucija glasi:

»Stavbni delavci, zbrani na poziv Saveza Gradjevinskih Radnika Jugoslavije po iznešenih referatih ugotavljamo:

1. Čeravno je bila v preteklem letu stavbna delavnost nekoliko večja kakor prošla leta, je življenjski položaj stavbnega delavstva še vedno težak. Delovni čas se kljub zakonskim predpisom neomejeno podaljšuje, kar ima za posledico zvišanje že itak velikega števila nezaposlenih stavbnih delavcev. Na drugi strani pa omogoča delodajalcem zniževanje že itak nizkih delavskih mezd. Položaj delavstva v opekarnah, kamenolomih in cementnih tovarnah je skoraj nevzdržen. Položaj delavstva na javnih delih je izpod vsake kritike. In sedanji način izvajanja javnih del niti od daleč ne omogoča delavstvu kritje življenjskih potreb, a omogoča posameznim podjetnikom, da bogate na račun delavskih mezd in splošnih pogojev dela na javnih delih.

2. Zaradi obstojčih kartelov stavbnega materiala, ki ta material drže na neprimerne visokih cenah, je gradbena delavnost zelo ovirana. Odveč je povdariti, da je vsaka podražitev gradbenega materiala povsem neopravičena.

3. Z Uredbo o minimalnih mezdah je delavstvu odvzeta možnost, da se v povojnem trenutku postavi v obrambo svojih pravic. Kajti posebno v stavbni stroki je uspeh obrambe največkrat odvisen od ugodnega momenta. Poleg tega sama osnova sedanjih minimalnih mezd ne odgovarja stvarnim življenjskim stroškom delavstva, ki so se v zadnjem času zelo dvignili.

4. Nered, ki še danes vlada v delavskem soc. zavarovanju, izhaja iz dejstva, da so ravnateljstva teh ustanov vsled imenovanj istih izgubila vso moralno avtoriteto, a člani sedanjih uprav v največjih slučajih ne uživajo zaupanja delavstva.

5. Z Uredbo o preskrbovanju brezposelnih delavcev, ki je stopila v veljavo, 1. I. I. I., so stavbni delavci dejansko izključeni od podpor in proglašeni sezonskim, čeravno oni to dandanes niso. V nameravani reviziji Obrtnega zakona se vidi stremeljenje za poslabšanjem sedanjega stanja. (§§ 344 in 352.) Zaradi tega zborovanje zahteva:

1. Skrajšanje delovnega časa na 8 ur dnevo pri vseh delih, kakor v obrti tako tudi v industriji.

2. Dejanski razpust vseh kartelov gradbenega materiala in ukinjenje carinskih mej za one panoge stavbarstva, ki so kartelizirane.

3. Razveljavljenje Uredbe o minimalnih mezdah v njeni dosežani obliki. Izda naj se nova uredba, ki naj delavstvu zajamči samo minimalno mezdo, a v višini fiziološkega minimuma. Ta minimum naj se ugotavlja po predstavnikih reprezentativnih zainteresiranih skupin s posredovanjem organa socialne politike, a upravnim organom naj pripada samo nadzorovanje teh odredb.

4. Da se čimprej razpišejo volitve v samoupravne organe delavskega zavarovanja in ostale delavske ustanove, kakor Borze dela, Delavske zbornice itd.

5. Uredba o preskrbovanju nezaposlenih delavcev naj se v celoti razveljavi in naj se čimprej izda zakon o obveznem zavarovanju za slučaj nezaposlenosti. Od nameravane revizije Obrtnega zakona naj se odstopi, ker bi bila škodljiva za delavstvo.

Izmed vsega zborovanje najodločneje zahteva, da se stavbnim delavcem, kot polnopravnim državljanom in davkoplačevalcem, omogoči popolna svoboda zborovanja, govora in tiska, organiziranja in vodenja tarifnih gibanj, ki imajo edini cilj: izboljšanje socialnih in ekonomskih pogojev stavbnega delavstva.

Ako pa hočemo doseči izboljšanje razmer, v kakih živi stavbno delavstvo, moramo mobilizirati vse naše razredno zavedne sodruge. Potrebna je naša organizirana številčnost, razredna zavest in pripravljenost na borbo. To zahtevajo naši skupni interesi. Teža se mora zavedati vsak stavbni delavec in z vso silo in vztrajnostjo mora delati na to, da homo močni in enotni v svojem Savezu Gradjevinskih Radnika.

Le tako si bomo ustvarili vse predpogoje za srečnejše in boljše življenje stavbnih delavcev v Sloveniji in celi državi.

Naj živi enotnost delavskega razreda!

Iz kranjske podružnice SGRJ

Zborovanje 26. junija.

Ne gre več za kolektivno pogodbo in naše gradbeno delavstvo je žal pokazalo, da ni na višini, ki jo današnja doba zahteva. Sicer narašča število rednega članstva, prispevki se točno plačujejo, vendar se pa naši člani in tudi ostali stavbinci ne odzivajo v primernem številu, kadar jih organizacija kliče, da s svojo navzočnostjo dokažejo, da vedo, kje jih čevlji žuli. Zato pa, na žalost, ne manjkajo pri raznih meščanskih ko-reografskih reklamnih prireditvah in delajo štafazo tistim, ki tlačijo direktno ali indirektno naše mezde, nam kratijo svobodo in nam skušajo z uniformami in buffalobilskim humbugom zatreti pogled na naše žalostne razmere. Kartelirani in monopolizirani, večinoma tuj kapital, pa nam nemoteno sesa kri in množi z našimi žulji prigranice profite. No, upamo, da bodo prihodnji naši shodi boljše obiskani.

Zborovanje samo je imelo lep uspeh in z zanimanjem so navzoči sledili referatu s. Škerbinca. Resolucija je bila z navdušenjem soglasno sprejeta. Zaključne besede s. predsednika so napravile na zborovalce močan vtisk. Zborovanje je vodil s. A. Zabukovec.

VOLITVE OBRATNIH ZAUPNIKOV PRI PODJETJU OBLAK

Tudi pri tem podjetju smo izvedli volitve obratnih zaupnikov. Uspeh se je takoj pokazal z intervencijo glede mezd. Tudi tu so delavci lahko spoznali, da se le z organizacijo nekaj doseže. Naši sodruzi so si izvolili 3 zaupnike in 3 namestnike, kateri bodo budno stali na straži in varovali interese svojih delavcev.

GRADBENA DELAVNOST V KRANJU

Te dni bo Gaštevski klanec dograjen. — Mnogo delavcev je dobilo odpoved. Čeprav ni letošnja sezona med najslabšimi, niso mogla druga dela absorbirati vsega delavstva in marsikdo je že odšel s trebuchom za kruhom. Zato naj si tudi drugi delavci naše stroke ne dajo iluzij, da bi v Kranju našli zaposlitev. S povpraševanjem po delu nam samo otežujejo naš položaj napram delodajalcem.

Kolektivna pogodba se v splošnem vpoštevata, boljše moči so plačane tudi nad tarifo. Te razmere ugodne prilike so pač sad dela naše podružnice. Tudi v moralnem oziru se razmere boljšajo.

VSEMU DELAVSTVU ZA ZGLEDE IN V SVARILO!

Imena se iz raznih razumljivih vzrokov ne navajajo, toda garantiramo za resničnost naslednjega. Domačinom je to itak že več ali manj znano, zanimivo je pa za vsakogar, zato k stvari.

Prvi primer:

Na neki veliki stavbi v Kranju je postal gotovim interesiranim odveč naš aglini or-

ganizacijski zaupnik. Podjetje mu je, menda na pritisk onih interesiranih odpovedalo. Enotnemu, energičnemu nastopu delavcev pa se je takoj posrečilo izposlovati preklic odpovedi in oni sodrug, ki je sicer priden delavec in gotovo ni podjetju v breme, dela na isti stavbi še danes in bo delal tam do konca. Delavstvo pri onem podjetju je skoraj 100 odst. organizirano v našem SGRJ in složno stoji eden za vse — vsi za enega na braniku za svoje interese. — Čast mu, sodrug! posnemajte!

Drugi primer:

V zadnjih dneh sta se pripetila dva slučajja, da sta bila dva delavca v dveh različnih velikih tekstilnih tovarnah tako pretepena od mojstrov, da sta morala iskati zdravniške pomoči. Ne upajo si intervenirati obratni zaupniki, ki so na papirju zakonito zaščiteni, v resnici jih pa nažene g. ravnatelj z »marš« kot pse, niti si zlostavljeni sami ne upajo ničesar ukreniti...

Delavstvo v onih tovarnah je neorganizirano — obratni zaupniki se preklajajo med seboj...

Sodrug! tekstilci, kdaj bo mera polna? Nimate več prav nič človeškega in delavskega ponosa v sebi? Mislimo, da je zadnji čas, da se organizirate v Tekstilni podzvezi Splošne delavske strokovne zveze. Glavo pokoncu, na delo, proč s suženjstvom!

Zanimivo je to, da smo že čuli, češ, ne bi prijel za kramp, če mi je tudi poigniti — tako se je izjavil kak tekstilec. Nam se pa zdi, da blato in kamenje lahko naredi delavca ponosnega in razredno zavednega, svila pa, ki jo nekateri mečkajo po rokah, napravi iz njih samih cunje... Zadnje, naravno ne velja za vse. Za vse pa velja: Vsi v vaš razredni sindikat!

VSEM NAŠIM PODRUŽNICAM!

Vsako številko »Delavca« čitamo z zanimanjem, iščemo dopisov drugih naših podružnic... Res, včasih se nam posreči, da le nekaj iztaknemo. Kadar imamo priložnost govoriti s s. Tratarjem, nam sicer pove, da se skoraj vse naše podružnice lepo razvijajo itd. To se mora, sodrug! nehati! Nikaka sramota ni, če delavec ni zmožen napisati dopisa povsem pravilno, sramota pa je, če ne pošlje s. Tratarju vsaj podatkov, na podlagi katerih bo sestavil dopis ali poslano korigiral. Izjemo v tem molčanju ne tvorijo niti podružnice, ki imajo dovolj pismene ljudi na razpolago. Sodrug! brez zamere, kajne? V naslednji številki upamo tudi o vaših razmerah, o stanju sezone pri vas, o volitvah zaupnikov itd. nekaj izvedeti. Da smo delavci vsi eno, ne sme biti samo lepa

fraza, posebno se mora to manifestirati med delavci ene stroke. To nas bo zbližalo med seboj in nas jačilo v boju za naše pravice, za naš kruh! — Družnost!

ZAUPNIKE MORAMO ŠČITITI

Stavbno delavstvo se vedno bolj zaveda važnosti obratnih zaupnikov. Do tega so nas prisilile razmere same. Težak je bil boj za kolektivno pogodbo, a brez zaupnika na stavbi podjetniki pogodb ne vpoštevajo. Zato se naše geslo glasi: »Na vsako stavbo zaupnika!«

Tekom letošnje sezone smo izvolili v Ljubljani pri petnajstih podjetjih 42 zaupnikov. Ta rezultat priča, da nočemo razmer iz časov, ko so podjetniki z nami počenjali kar so hoteli.

Toda z izvolitvijo zaupnikov se naše razmere niso urejele. Od zaupnikov ne smemo samo zahtevati, zaupnikom moramo dati tudi moč, da bodo uspešno izpolnjevali svoje dolžnosti. Ta moč je naša sloga. Če bomo složni in vztrajni, bo delo zaupnikov lažje in naše pravice bodo zagotovljene. Naša sloga je za zaupnika močnejša zaščita od zakonite.

Delavci, ki kritizirajo svoje zaupnike, so zato najmanj upravičeni, zavedajo naj se, da so sami mnogo slabši, ker so gotovo izvolili najboljše izmed njih za zaupnika, če pa tega niso storili, so sami potrebni najhujše kritike.

Naših zaupnikov nismo izvolili zato, da bi se skrivali za njimi, temveč zato, da bomo imeli svoje zakonite zastopnike v naših zahtevah. Pri teh zahtevah moramo tudi vztrajati, složno ščititi zaupnike, ki so dali na kocko svoj obstoj in obstoj svoje družine. Figar, ki ne vzdrži v složnem boju in izdajalec samo svojih sodelavcev, temveč tudi izdajalec delavskih družin, ki jih s tem pahne v pomanjkanje.

Sodrug! Složno izvolimo najboljše izmed nas za naše zastopnike, složno stojimo za njimi z našimi zahtevami in v boju za večji kos kruha nas in naših družin.

Stavbni delavec.

MONOPOLCI

80 DELAVK ODPUŠČENIH!

Udarila je ta vest med nas kot strela iz jasnega — vsakdo se boji dati kaj od svojega. Kaj pa, ko bi pisec raznih izjav izjavil proti nam uporabil »svojo avtoriteto« pri mero-dajnih, da se ta odpust prekliče?

Vsaj bi storili to mi — ali nas zopet lahko potem v »Slovenca« napadejo z »nergačji«, če bi mu šli v koruzo. Torej na dan z intervencijo v zaščito delavstva. O uspehu bomo poročali!

BELEŽKE

Dr. Oto Bauer

Dne 4. t. m. je umrl v Parizu dr. Oto Bauer, katerega ime bo s povojno zgodovino avstrijske socialne demokracije še opetovano imenovano.

Intelektualec v pravem pomenu besede se je že v mladih letih pridružil avstrijski socialni demokraciji in imel na njeno vodstvo že pred svetovno vojno odlični vpliv. Prav posebno se je odlikoval v teoretičnih razpravah in njegovem remek delo o narodnostnem vprašanju kaže na njegov izreden intelekt.

V svetovni vojni je bil vjet v rusko ujetništvo, ter bil leta 1917, kot vojni invalid izmenjan. Na Dunaj je prišel ravno v času, ko se je najbolj vroče debatiralo o poti, ki naj jo usmeri socialistično gibanje. Tretja internacionala, takrat pod vodstvom Trocky-Zinovjeva je polagala nanj velike nade, saj je na praktičnem zgledu v Rusiji videl njene metode. Toda Bauer ni krenil po tej poti. on je razočaral vse nade levičarskih krogov, tako, da so mu lepega dne odvzeli častno korporalstvo rdeče armade. Odločil se pa tudi ni za zapadno socialistični reformizem, temveč prevzel naše geslo »enotnost za vsako ceno«, kar je bilo mogoče zanj in za stranko edino usodna poteza. V svoji knjigi »Pot k socializmu« (v slovenščino jo je prevedel F.

Uratnik) se mu vidi trud, kako bi našel za zapadni reformizem in ruski boljševizem skupno platformo, da bi ostalo gibanje enotno, vsaj tam, kjer se že prej ni na taktičnih vprašanjih razbilo.

Po dolgih letih silnega truda, ki ga je žrtvoval sicer tako visoko izobraženi pokojnik se je pa vendar vedno bolj kazalo, da se Zinovjesko-Trockistično pojmovanje taktike na noben način ne da prilagoditi recimo taktiki Van-der-Velda in gibanje je dobivalo po vsem svetu dve fronti: socialistično in komunistično.

Le avstrijsko gibanje je ostalo vsaj v masah enotno in mogoče je bilo to zanj bolj usodno, kakor če bi se bilo razcepilo v dve fronti, kakor je bil slučaj na Čehoslovaškem, pa bi ti dve fronti vsaka po svoji poti uveljavili vsaj toliko energije, da bi reakcija na celi črti ne zmagala. Pri avstrijski taktiki se je pa vedno opazalo, da je sicer taktika za celotno gibanje enotna, toda, bila je preveč levičarska, da bi ji sledilo desno krilo, na drugi strani pa zopet preveč desničarska, da bi ji sledilo levo krilo. Tako je avstrijsko gibanje, kljub svoji precizni organizaciji in kljub Bauerjevemu silnemu intelektu podleglo reakciji. — Verjetno je, da bi se stvari dokaj drugače razvijale, če bi ne delovala znana Trocky-Zinovjeva nestrpnost s tako silo. Toda, ta nestrpnost je bila odstranjena šele, ko so se pokazale zle posledice — žrtve pa še sedaj padajo.

Dobrodošel — Frank Zajc

Urednik bratskega glasila v Ameriki »Proletarca« je prišel na krajši obisk, da si ogleda kraje, od koder je kot mladi fant odšel, ker mu niso dali nikake nade, da se bo mogel v njih pošteno preživeti in razmahniti.

Frank Zajc je tipični proletarec, ki je ob težkem ročnem delu izbrusil

svoj duh, da slednjič tudi s peresom ustvarja pogoje za boljše življenje vsaj naraščajo, če je že morala sedanja generacija tako bedno životartiti. V imenu naših strokovnih organizacij mu želimo prav prirčno dobrodošlico.